

paar een zeer sterk en goed overwogen verlangen naar een kind. Sperma-onderzoek tijdens de onderhoudsbehandeling met mercaptopurine en methotrexaat was volkomen normaal. Aangezien dit onderzoek alleen structurele en numerieke chromosoomafwijkingen kan aantonen maar geen genmutaties, werd besloten enkele weken een chemotherapie-vrije periode in te lassen. De conceptie vond plaats op het gewenste tijdstip. De zwangerschap eindigde na zes weken in een spontane abortus incompletus. Bij ziekenhuis-opname waren er slechts nog wat vliesresten aanwezig, zodat vrucht-onderzoek onmogelijk was.

Alhoewel spontane abortus in de eerste zwangerschap vaker voorkomt dan in latere zwangerschappen, is het toch niet geheel uitgesloten te achten dat in dit geval de cytostatische behandeling van de vader een rol heeft gespeeld.

Literatuur: WILDSCHUT, J., G. J. DEN OTTOLANDER en C. A. HARTGERINK-GROENEVELD (1976) *Ned. T. Geneesk.* 120, 412.

Rotterdam, maart 1976

J. M. VAN TURNHOUT
J. ABELS

Wij danken de inzenders voor hun mededeling. Theoretisch zou er inderdaad verband kunnen bestaan tussen de cytostatische behandeling van de man en de abortus bij zijn echtgenote. Het zal echter ook in grotere series uiterst moeilijk zijn het bewijs hiervoor te leveren, gezien de grote kans op spontane abortus in het algemeen. Ongeveer 10% van alle zwangerschappen eindigt in spontane abortus, de meeste ten gevolge van een numerieke chromosoomafwijking van het embryo, die weer terug te voeren is op een stoornis in de chromosomensplitsing tijdens een van de meiotische delingen van spermato- of oogenesis.

Leiden, april 1976

G. H. DEN OTTOLANDER
J. WILDSCHUT

Moderne hartbewaking, een kostenbewuste benadering

Ik heb alle waardering voor het streven om onnodige kosten bij de behandeling zoveel mogelijk te beperken en daarbij de kwaliteit van diagnostiek en begeleiding van de patiënt te verbeteren. Het artikel van LIE en DURRER (1976) is evenwel onvolledig, daar de kosten van hartscintigrafie niet zijn vermeld. Hoe zijn deze?

Literatuur: LIE, K. I. en D. DURRER (1976) *Ned. T. Geneesk.* 120, 608.

Rotterdam, april 1976

W. A. ROOKMAKER

Wij danken collega ROOKMAKER voor zijn opmerking. Van de kostenbesparing door middel van thallium-201-hartscintigrafie willen wij een kort overzicht geven, op grond van onze huidige ervaringen. Sinds september 1975 werden naar onze coronary care unit (CCU) 1155 patiënten verwezen onder de verdenking van een myocardinfarct, van wie 800 op grond van specifieke electrocardiografische afwijkingen daar direct werden opgenomen. Bij 273 patiënten kon door anamnese en bevindingen bij lichamenlijk en electrocardiografisch onderzoek een acute cardiale aandoening

BELOOP BIJ 125 PATIËNTEN DIE BIJ DE EERSTE VERWIJZING SCINTIGRAFISCH WERDEN ONDERZOCHT

Bestemming na scintigrafie	Aantal pat.	Hartinfarct ¹ bij eerste onderzoek	Later ² hartinfarct	Normale enzymgehaltes	Niet-cardiale aandoening
CCU	38	23	5	10	0
Huis	52	1	0	50	1
Revalidatie	23	2	0	19	2
Andere afdelingen	12	0	0	6	6

¹ Serumenzymen bleken achteraf verhoogd te zijn ten tijde van de scintigrafie.

² Tijdens het verblijf in het ziekenhuis ontwikkelde zich een acuut hartinfarct.

worden uitgesloten. Deze patiënten werden of op andere afdelingen opgenomen of konden naar huis terugkeren.

Diagnostische problemen rezen bij 125 patiënten bij wie anamnese noch electrocardiogram een duidelijke conclusie toeliet. Deze groep patiënten werd tot voor kort ongeveer 48 uur ter observatie op de CCU opgenomen. Van deze 125 patiënten werden, op grond van de resultaten van scintigrafisch onderzoek met thallium-201, 38 patiënten op de CCU opgenomen, 52 patiënten werden naar huisgestuurd, 23 naar een kliniek voor hartrevalidatie en 12 naar andere afdelingen.

Zoals uit de tabel blijkt, had één van de 52 patiënten die naar huis konden terugkeren, achteraf toch een klein (SGOT: 27U/l) niet-transmuraal hartinfarct (de scintigrammen van deze patiënt waren als „dubieus” beoordeeld). Van de 38 patiënten die op de CCU werden opgenomen (wegens een abnormaal scintigram) bleken 23 een hartinfarct te hebben, 5 waren nog in het stadium van dreigend infarct en dezen ontwikkelden tijdens de opname een acuut hartinfarct.

In deze groep van 125 patiënten werden de behandeling en eventuele opname voor een belangrijk deel bepaald door de resultaten van thallium-201-scintigrafie. Daardoor werden 84 opnamen „terecht” voorkomen. De 3 patiënten die wel een infarct bleken te hebben, hadden een biochemisch klein infarct.

De kosten van thallium-201-scintigrafie bedragen bij benadering f 250,— per onderzoek: kosten radiopharmacon, plus kosten gamma-camera, materiaal, personeel en beoordeling. Een exacte kostenberekening waarin de kosten van het scintigrafisch onderzoek en van de daaruit resulterende opnemingen (in de CCU en revalidatiekliniek) worden gesteld tegenover die van een primaire opname van alle patiënten in de CCU, vereist een groter economisch inzicht dan het onze. Een beter en belangrijker argument voor het kostenbesparende effect van hartscintigrafie is dat door optimale selectie alleen patiënten op de CCU worden opgenomen die werkelijk een acute cardiale aandoening hebben. Op langere termijn betekent dit dat per bevolkingsgroep *minder* coronary care-bedden nodig zullen zijn dan thans wordt gepland.

Amsterdam, mei 1976

K. I. LIE
D. DURRER
F. J. TH. WACKERS